

MINISTERUL MEDIULUI SI PADURILOR
AUTORITATEA DE MANAGEMENT PENTRU PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL MEDIU

GHID DE EVALUARE A PROIECTELOR MAJORE

Martie 2010

Cuprins:

1. SCOPUL GHIDULUI	3
2. CONTEXT	3
2.1. POS Mediu.....	3
2.2. Cadrul legislativ	5
2.3. Cadru general institutional pentru implementarea POS Mediu.....	5
3. PROCEDURA DE EVALUARE	7
3.1. Consideratii generale	7
3.2. Pregatirea proiectelor majore finantate prin POS Mediu	7
3.3. Etapele evaluării proiectelor majore	8
3.3.1. Verificarea admisibilității.....	11
3.3.2. Verificarea eligibilității.....	12
3.3.3. Evaluarea relevanței și maturității proiectului.....	13
4. ETAPE SPECIFICE EVALUARII PROIECTELOR MAJORE	16
4.1. Consideratii generale	16
4.2. Etape in evaluarea proiectelor.....	16
ANEXE.....	19
1. Documente strategice	19
2. Axa prioritara 1 – „Extinderea si modernizarea sistemelor de apa si apa uzata”	19
3. Axa prioritara 2 – „Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor istorice contaminate”	20
4. Axa prioritara 3 – „Reducerea poluării și minimizarea efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, vizând atingerea țintelor de eficiență energetică în zonele prioritare identificate”	20
5. Axa prioritara 5 – “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”	21
6. Alte ghiduri pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu	21

1. SCOPUL GHIDULUI

Prezentul document se adresează cu precădere evaluatorilor de proiecte și are ca scop prezentarea procedurilor și criteriilor care vor fi utilizate pentru selecția și evaluarea proiectelor majore de mediu.

2. CONTEXT

2.1. POS Mediu

Programul Operațional Sectorial (POS) Mediu reprezintă documentul de programare Fondurilor Structurale și de Coeziune, care stabilește strategia de alocare a fondurilor europene în vederea dezvoltării sectorului de mediu în România, în perioada 2007-2013.

POS Mediu este unul dintre cele mai importante programe operaționale din punct de vedere al alocării financiare și reprezintă cea mai importantă sursă de finanțare pentru sectorul de mediu. Programul este finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC) - cu o valoare de aproximativ 4,5 miliarde Euro, la care se adaugă cofinanțarea națională de aproximativ 1 miliard Euro.

Obiectivul general al POS Mediu este protecția și îmbunătățirea calității mediului și a standardelor de viață în România, urmărindu-se conformarea cu standardele de mediu ale Uniunii Europene.

Obiectivele specifice POS Mediu sunt:

- Îmbunătățirea calității și a accesului la infrastructura de apă și apă uzată și stabilirea structurilor regionale eficiente pentru managementul serviciilor de apă/apă uzată;
- Dezvoltarea sistemelor durabile de management al deșeurilor;
- Reducerea impactului negativ asupra mediului și diminuarea schimbărilor climatice cauzate de sistemele de încălzire urbană;
- Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural;
- Reducerea riscului de producere a dezastrelor naturale cu efect asupra populației.

În vederea atingerii acestor obiective, s-au identificat următoarele axe prioritare:

Axa prioritară 1	Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată
Axa prioritară 2	Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate istoric
Axa prioritară 3	Reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin restructurarea și reabilitarea sistemelor de încălzire urbană pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare
Axa prioritară 4	Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii
Axa prioritară 5	Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc
Axa prioritară 6	Asistența Tehnică

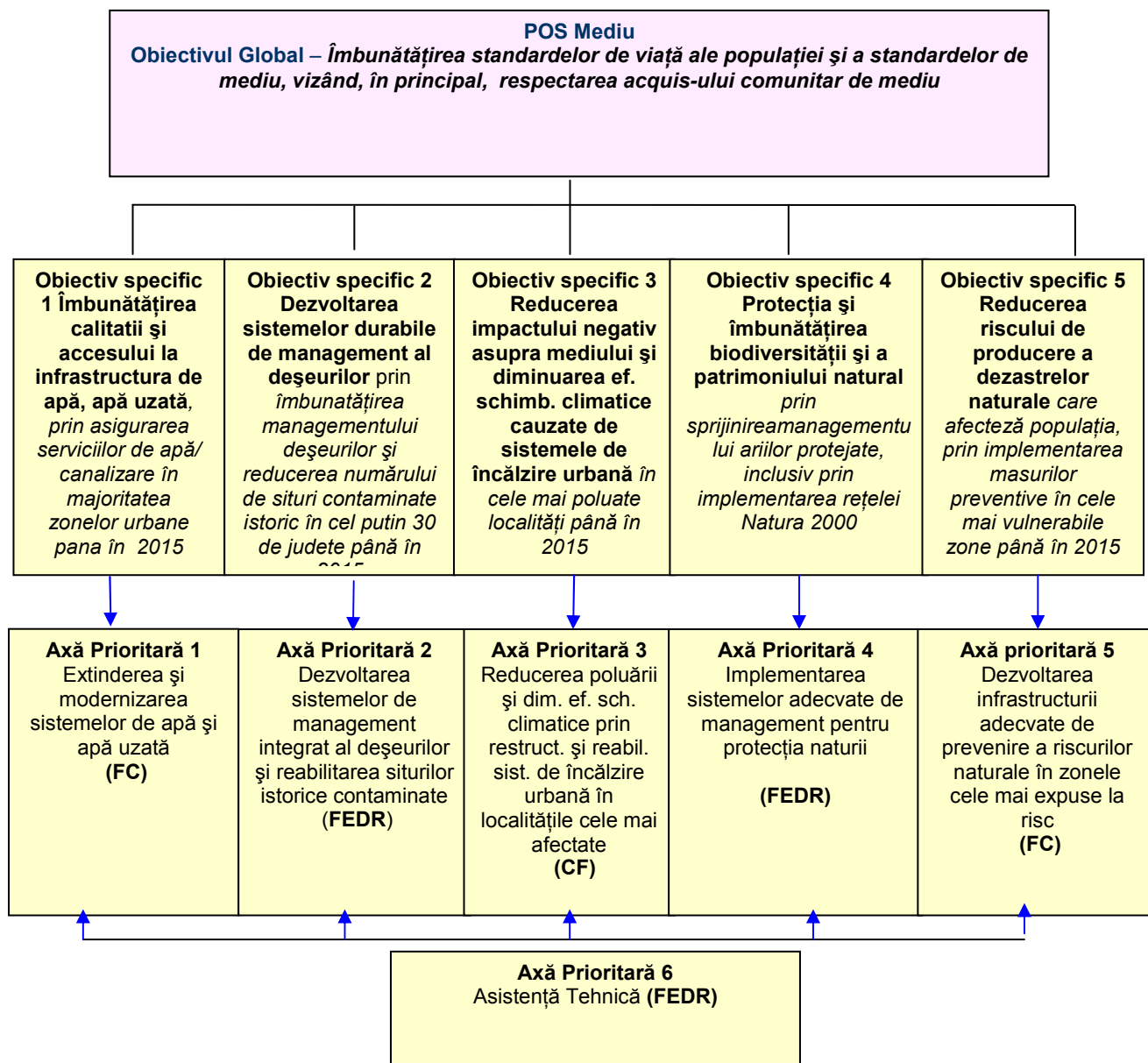

Figura 1: Programul Operațional Sectorial de Mediu

În conformitate cu art. 60 al Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006, Autoritate de Management trebuie să se asigure că proiectele sunt selectate pentru finanțare cu respectarea principiului transparenței, în baza unui set de criterii elaborate în concordanță cu obiectivele și specificul POS Mediu, cu reglementările naționale și comunitare.

Obiectivele POS Mediu vizează conformarea cu standardele de mediu ale Uniunii Europene și, implicit, creșterea standardelor de viață ale populației. Datorită investițiilor POS Mediu, peste 10 milioane de cetățeni ai României vor beneficia de servicii mai bune de apă, canalizare, salubritate, termoficare.

Proiectele din cadrul axelor prioritare 1 (apă), 2 (deșeurii), 3 (termoficare) și 5 (inundații și eroziune costieră), reprezentând peste 80% din proiectele ce vor fi finanțate din POS Mediu, intră în categoria proiectelor „majore” (cu valori mai mari de 25 milioane euro fiecare), care, conform regulamentelor comunitare, se transmit Comisiei Europene în vederea evaluării și aprobării. *Amploarea acestor proiecte rezultă din necesitatea abordării strategice, la nivel regional/județean, a investițiilor necesare în vederea optimizării costurilor de conformare cu standardele europene.*

Pentru axele prioritare **1 (sectorul de apă)** și **2 (sectorul de gestionare a deșeurilor)** care beneficiază de aprox. 4,5 miliarde Euro din suma totală de 5,6 miliarde euro alocată POS Mediu, proiectele sunt identificate, prioritizate și selectate conform obligațiilor României ce rezulta din Tratatul de Aderare la UE.

Pentru axa prioritară **3 (termoficare)**, identificarea și selecția proiectelor s-a realizat pe baza a doua procese de pre-selecție organizate în cadrul a doua proiecte de asistență tehnică, cu luarea în considerare a angajamentelor României rezultate din Tratatul de Aderare – secțiunea Mediu, care vizează reducerea poluării aerului.

Pentru axa prioritară **5 (inundații și eroziune costieră)**, identificarea, prioritizarea și selecția proiectelor se face conform strategiei naționale pentru reducerea dezastrelor naturale.

Procesul de evaluare a proiectelor în cadrul axelor prioritare 1, 2, 3 și 5 este organizat de către Autoritatea de Management și Organismele Intermediare.

Pentru axa prioritară 4 (protecția naturii), selecția proiectelor se va face pe bază de competiție. Procesul de evaluare a proiectelor în cadrul axei prioritare 4 este organizat de către cele 8 Organismele Intermediare, la nivelul regiunilor.

Elementele strategice de selecție a proiectelor se reflectă ca atare în documentul POS Mediu, aprobat de CE și de Guvernul României. Cadrul de evaluare și selecție a proiectelor pentru fiecare axă prioritară este inclus în Anexa 1 a POESP 113 (Procedura de Evaluare și Selecție a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurale și de Coeziune cod 113) - "Baza de selecție a proiectelor".

2.2. Cadrul legislativ

Cadrul legislativ care sta la baza proiectelor dezvoltate prin POS Mediu este reprezentat prin documentele strategice în domeniul protecției mediului

- Tratatul de Aderare - secțiunea Mediu;
- Programul Operational Sectorial de Mediu;
- Documentul Cadru de Implementare a Programului Operational Sectorial „Mediu”;
- Alte strategii, planuri, etc.

2.3. Cadru general instituțional pentru implementarea POS Mediu

Programul Operational Sectorial Mediu este gestionat pe mai multe niveluri (vezi Figura 2):

- **Autoritatea de Management (AM)** pentru POS Mediu este Ministerul Mediului și Pădurilor (MMP), responsabil cu implementarea programului, conform prevederilor HG nr. 457/2008 cu modificările și completările ulterioare și ale HG 57/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Pădurilor. În această calitate, MMP acționează ca planificator global al politicii de mediu, manager financiar și lider de proces. AM are un rol specific în asigurarea unei priviri de ansamblu strategice asupra POS Mediu.
- **Organismele Intermediare (OI)**, în număr de 8, au fost înființate în fiecare din cele 8 regiuni de dezvoltare ale României (NUTS II). Ele îndeplinesc un rol important în implementarea POS la nivel regional acționând ca interfață între AM și beneficiari. AM a delegat anumite responsabilități Organismelor Intermediare (denumite OI-uri). Responsabilitățile principale ale acestora sunt legate de programare, monitorizare, control și raportare pentru proiectele care se derulează în regiunea respectivă. Delegarea activităților de la AM la OI este reglementată prin acorduri scrise.
- **Beneficiarii (B)** - organismul, autoritatea, instituția sau societatea comercială din sectorul public ori privat, unitatea administrativ-teritorială, organismele prestatoare de servicii publice și de utilitate publică de

interes local sau județean, responsabile pentru inițierea și implementarea proiectelor aprobate spre finanțare în cadrul unui program operațional (vezi Ordonanța nr. 29/2007, art. 1, lit.g). Beneficiarii joacă rolul principal în managementul și implementarea intervențiilor aprobate în cadrul POS Mediu. Ei sunt responsabili, de asemenea, și pentru organizarea achizițiilor publice privind contractarea serviciilor și lucrărilor.

Mecanismul de finanțare și implementare a fiecărui proiect din cadrul POS Mediu va fi reglementat de un Contract de Finanțare semnat cu MMP.

- **Comitetul de Monitorizare pentru POS Mediu** este stabilit prin HG 834/25.07.2007, având rolul principal de monitorizare a eficacității și calității implementării programului. Din Comitet fac parte reprezentanți ai ministerelor cu rol de autoritate de management, ai asociațiilor patronale și profesionale relevante pentru domeniile finanțate prin POS Mediu, ai societății civile și ONG-urilor active în domeniul mediului, ai Comisiei Europene și ai instituțiilor financiare internaționale.
- **JASPERS** (Asistență comună pentru susținerea proiectelor în regiunile europene) care reprezintă o inițiativă lansată în 2006 de Comisia Europeană și Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), prin care sunt sprijinite statele membre UE din Europa Centrală și de Est în elaborarea de proiecte de calitate superioară, ce vor fi susținute din Fonduri Structurale și de Coeziune.
- **Echipele de consultanță** reprezentate prin companii /consorții de consultanță selectate prin licitație publică în vederea pregătirii cererilor de finanțare și a documentelor suport

3. PROCEDURA DE EVALUARE

3.1. Consideratii generale

În conformitate cu art. 60 al Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006, Autoritatea de Management trebuie să se asigure că proiectele sunt selectate pentru finanțare cu respectarea principiului transparenței, în baza unui set de criterii elaborate în concordanță cu obiectivele și specificul POS Mediu, fiind conforme cu reglementările naționale și comunitare aplicabile.

Evaluarea proiectelor majore este realizată la nivelul AM POS Mediu și al Organismelor Intermediare. Atribuțiile și responsabilitățile AM POS Mediu/OI POS Mediu sunt, pe scurt, următoarele:

- ✓ consilierea solicitanților în procesul de elaborare a Cererii de Finanțare (help desk), prin furnizarea de clarificări cu privire la prevederile Ghidurilor Solicitantului;
- ✓ primirea și înregistrarea cererilor de finanțare;
- ✓ constituirea grupurilor de evaluare (OI);
- ✓ verificarea conformității administrative și a eligibilității și evaluarea relevanței și maturității proiectelor (OI);
- ✓ informarea solicitanților;
- ✓ elaborarea deciziilor de finanțare și semnarea contractelor de finanțare cu beneficiarii

3.2. Pregătirea proiectelor majore finanțate prin POS Mediu

Pregătirea unui proiect constă în elaborarea următoarelor studii:

- ✓ Master Plan (MP),
- ✓ Studiul de Fezabilitate (SF), inclusiv investigații geo, topo, măsurători, etc
- ✓ Analiza Cost Beneficiu (ACB),
- ✓ Analiza Instituțională (AI),
- ✓ Evaluarea Impactului asupra Mediului (EIM),
- ✓ Formularul de Aplicație (FA),
- ✓ Planul de achiziții și documentațiile de atribuire aferente obiectivelor de investiții din cadrul proiectului.

Master Planul reprezintă strategia de dezvoltare a infrastructurii de mediu (apa/apa uzată, deseuri, termoficare, inundații) la nivel județean/regional pe termen scurt, mediu și lung. Scopul elaborării Master Planului este de a evalua situația existentă, de a identifica necesarul de investiții și de a le ierarhiza. Prioritizarea componentelor de investiții în programe pe termen scurt și mediu trebuie temeinic argumentată. Din lista investițiilor prioritare pe termen scurt se vor selecta pentru finanțare prin POS Mediu acele componente care reprezintă o prioritate imediată pentru protecția mediului, care contribuie la creșterea eficienței în administrarea serviciilor publice și care nu pot fi promovate prin alte programe similare.

Studiul de Fezabilitate se va concentra pe investițiile prioritare din Master Plan și care corespund proiectului ce urmează a fi propus pentru finanțare europeană. În cadrul Studiului de Fezabilitate se analizează opțiunile tehnico-economice în vederea selectării variantei optime, care să garanteze cea mai bună soluție din punct de vedere a criteriului cost-beneficiu.

Conținutul cadru al studiului de fezabilitate se regăsește în prevederile HG 28/2008 *privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și*

metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții, cu modificările și completările ulterioare.

Analiza Cost-Beneficiu reflecta viabilitatea financiară a proiectului, capacitatea de generare a veniturilor și stabilește valoarea grantului necesar pentru acoperirea deficitului de finanțare. Analiza trebuie să demonstreze capacitatea de suportabilitate a proiectului prin determinarea veniturilor și costurilor acestuia, indicatorii financiari precum valoarea actuală netă și rata internă de rentabilitate.

Analiza Instituțională – documentul prin care este demonstrat că montajul instituțional propus este adecvat pentru implementarea proiectului și pentru operarea corespunzătoare (întreținere și dezvoltare ulterioară) a infrastructurii ce urmează să se realizeze cu fonduri publice.

Evaluarea a Impactului asupra Mediului reprezintă o etapă de durată, dar obligatorie pentru obținerea Acordului de Mediu pentru fiecare proiect în parte.

Formularul de Aplicație este documentul standard solicitat de către Comisia Europeană (CE) care prezintă sintetic toate concluziile/informațiile relevante din cadrul MP, SF, ACB, AI, și EIM.

Formularul de Aplicație, împreună cu SF, ACB, AI și EIM sunt documentele care formează Aplicația de Finanțare și se transmit CE pentru analiză în vederea aprobării proiectului.

Planul de achiziție se întocmește după ce conceptul (soluția tehnică), costurile, dimensiunea investițiilor și obiectivele proiectului au fost clar stabilite și definite. Prin acest document trebuie să demonstreze că proiectul va fi implementat legal în maniera cea mai rapidă și eficientă.

Documentațiile de atribuire se pregătesc, în conformitate cu planul de achiziție propus și trebuie să respecte legislația națională privind achizițiile publice.

3.3. Etapele evaluării proiectelor majore

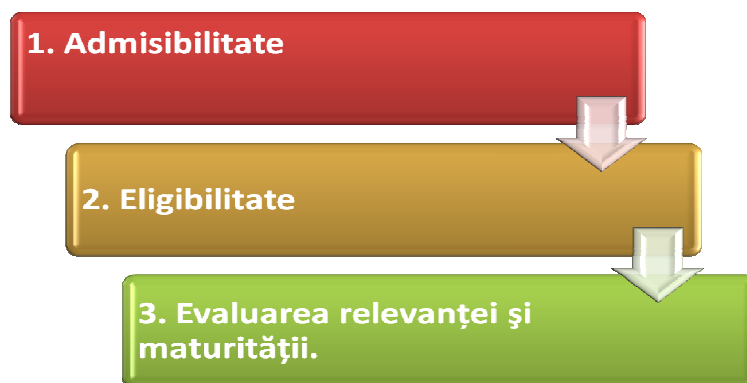
Evaluatorii trebuie să se bazeze în evaluarea proiectelor pe prevederile din Ghidul Solicitantului, Procedura Operațională de Evaluare și Selecție a Proiectelor, Procedura Operațională de Verificare și Evaluare proiecte, precum și pe clarificările și explicațiile prezentului Ghid de Evaluare a proiectelor majore, folosind grilele de verificare și evaluare prevăzute pentru fiecare etapă a procesului de verificare și evaluare.

Pe scurt, evaluatorii trebuie să se asigure că:

- ☞ pe tot parcursul procesului de evaluare și selecție, principiul tratamentului egal între propunerile primite este aplicat cu strictețe;
- ☞ evaluările și punctajele acordate fiecărei propuneri de proiect sunt obiective și echitabile;
- ☞ deciziile luate și scorurile acordate sunt justificate corespunzător;
- ☞ justificările și observațiile formulate sunt concise, complete și ușor de înțeles; toate observațiile și comentariile trebuie formulate clar, să fie relevante atât în raport cu propunerea, cât și cu criteriul aplicat.
- ☞ sunt evitate evaluări vagi sau ambigue; astfel, pentru fiecare criteriu, evaluatorii trebuie să furnizeze comentarii substanțiale „pentru” sau „contra”, care să justifice punctajul propus;
- ☞ propunerile, recomandările și sugestiile evaluatorilor de amendare sau îmbunătățire a propunerii de proiect trebuie să fie suficient de detaliate, clare și realiste; în cazul în care se propune completarea/revizuirea documentației aferente unui proiect, aceste recomandări devin esențiale;
- ☞ pentru fiecare propunere de proiect, sunt completate grilele de verificare și evaluare aferente fiecărei etape a procesului de verificare și evaluare;

☞ protocoalele pentru revizuirea documentației (correction protocols), precum și listele de verificare includ toate informațiile relevante pentru a permite luarea unei decizii fundamentate la nivelul AM cu privire la respingerea sau aprobarea cererilor de finanțare.

Mecanismul de evaluare se bazează pe parcurgerea a **3 etape**. Astfel, pentru toate axele prioritare, proiectele sunt evaluate în trei etape:

Pentru **etapele 1 (admisibilitate) și 2 (eligibilitate)**, se utilizează un **sistem de evaluare de tip DA/NU**, toate proiectele care primesc „DA” urmând a fi evaluate mai departe. Pentru cele care primesc „NU”, solicitanții vor fi înștiințați imediat cu privire la decizia adoptată. În cazul în care documentele transmise sunt incomplete pot fi cerute solicitanților eventuale completări ale acestora.

Pentru etapa 3 se utilizează **două subcriterii: relevanță și maturitate** – cu pondere egală. Fiecare subcriteriu este notat până la 10, pentru calificare fiind necesare minimum 6 puncte.

Dacă o propunere de proiect nu are punctaj suficient pentru calificare, aceasta presupune una din următoarele două situații: fie contribuția la îndeplinirea obiectivelor POS Mediu este nesemnificativă, fie este insuficient pregătită și necesită o revizuire considerabilă.

Etapele de evaluare a proiectelor POS Mediu se reflectă în tabelul de mai jos¹.

Etape	Criteriu	Sistem notare
Admisibilitate	<p>Conformarea formală cu toate cerințele specifice formulate în ghidul solicitantului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cererea de finanțare trebuie să fie completă, toate anexele atașate (conform instrucțiunilor specifice din Ghidul solicitantului) - Alte aspecte administrative – termen, număr de exemplare, semnătură persoană autorizată, ștampilă etc. – trebuie să fie conforme cu prevederile din Ghidul solicitantului 	DA/NU

¹ Etapele de evaluare prezentate se utilizează doar pentru Axele prioritare 1,2, 3, 4 și 5 ale POS Mediu. Acestea nu sunt aplicabile axei prioritare 6 Asistență Tehnică.

Etape	Criteriu	Sistem notare
Eligibilitate ²	Eligibilitatea solicitantului	
	- Solicitantul face parte din categoria de beneficiari menționată în POS Mediu (corespunzător fiecărei axe prioritare)	DA/NU
	- Solicitantul îndeplinește toate criteriile de natură instituțională, legală și financiară conform prevederilor din Ghidul solicitantului	DA/NU
	Eligibilitatea proiectului	
	- Scopul asistenței - proiectul se încadrează în categoriile de operațiuni/activități menționate în POS Mediu, corespunzător fiecărei axe prioritare	DA/NU
	- Perioada de implementare a proiectului este cuprinsă între 01.01.2007 și 31.12.2015	DA/NU
	- Proiectul îndeplinește toate condițiile specifice menționate în ghidul solicitantului, după caz (arie de acoperire, populație, valoare minimă etc.)	DA/NU
	- Proiectul respectă legislația în domeniul egalității de șanse, dezvoltării durabile, achizițiilor publice, informării și publicității și ajutorului de stat (politici europene ³)	DA/NU
	- Proiectul pentru care se solicită finanțare din POS Mediu nu a mai beneficiat/nu beneficia de finanțare din fonduri publice (evitarea dublei finanțări)	DA/NU
	- Proiectul respectă prevederile legislației naționale referitoare la eligibilitatea cheltuielilor	DA/NU
- Terenurile aferente investițiilor POS Mediu sunt, după caz, în proprietatea/ posesia autorităților publice sau sunt accesibile în scopul realizării proiectului	DA/NU	

² În cazuri excepționale și din motive obiective, Autoritatea de Management poate accepta derogări cu privire la unele condiții de eligibilitate.

³ Politicile europene reprezintă priorități/politici acceptate de toate Statele Membre ale Uniunii Europene și trebuie să se reflecte în toate inițiativele comunitare. Acestea includ: promovarea egalității de șanse și politica nediscriminatorie; dezvoltarea durabilă, protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător; tehnologia informației; achizițiile publice.

Etape	Criteriu	Sistem notare
Evaluarea relevanței și maturității	Relevanța proiectului - reflectată în contribuția la îndeplinirea obiectivelor POS Mediu și concordanța cu strategia națională și/sau regională relevantă și, după caz, la îndeplinirea angajamentelor din Tratatul de Aderare pentru sectorul respectiv (<i>impact de mediu, populație beneficiară, arie de acoperire, conformare cu legislația comunitară de mediu etc.</i>)	Scor 1-10 Calificare min. 6 puncte
	Maturitatea proiectului - reflectată în calitatea propunerii tehnico-financiare ⁴ (definirea clară a obiectivelor și activităților proiectului, strategie/plan de achiziții, plan financiar, avize/acorduri/autorizații, strategie de implementare a proiectului etc.)	Scor 1-10 Calificare min. 6 puncte

3.3.1. Verificarea admisibilității

Verificarea conformității administrative vizează, în principal, existența și respectarea formatului standard a Cererii de finanțare precum și a anexelor, valabilitatea documentelor.

Aceasta etapa se realizează la nivelul OI și presupune:

- Respectarea formatului standard al cererii de finanțare și includerea tuturor anexelor obligatorii.
- Modalitatea de completare a cererii de finanțare.
- Modalitatea de transmitere a cererii de finanțare.

OI poate solicita clarificări atunci când informațiile oferite sunt neclare sau incomplete. Informațiile suplimentare vor fi transmise de solicitant cu respectarea condițiilor și a termenului limită menționate de OI în solicitarea de clarificare. Nerespectarea acestor condiții poate duce la respingerea cererii de finanțare.

Principalele aspecte verificate sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	CRITERIU	DA/NU
ADMISIBILITATE	Cererea de finanțare (împreună cu anexele) este redactată în 4 exemplare (1 original și 3 copii) marcate corespunzător („original”, „copie”)?	
	Este scrisoarea de aprobare și înaintare a cererii de finanțare, prin care solicitantul își asumă răspunderea pentru acuratețea informațiilor, semnată de președintele ADI și directorul OR (pentru proiectele din sectorul de apă) sau de președintele Consiliului Județean (pentru proiectele din sectorul de deșeurii)?	
	Cererea de finanțare (împreună cu anexele) este numerotată?	
	Cererea de finanțare (inclusiv anexele) a fost transmisă și în format electronic (CD)?	
	Cererea de finanțare este prezentată în format tipărit (nu scrisă de mână)?	

⁴ Propunerea de proiect trebuie să fie clară, coerentă, realistă și fezabilă cu referire la operațiunile propuse, termenele de realizare, bugetul aferent, eficiența cost-beneficiu a acestora. Trebuie să existe o legătură directă între problemele identificate, obiectivele proiectului, acțiunile propuse și rezultatele estimate. Toate operațiunile propuse pentru finanțare trebuie să fie clar descrise și cuantificate. Propunerea de proiect trebuie să indice resursele tehnice și financiare folosite pentru implementarea adecvată a proiectului. Planificarea activităților trebuie să fie realistă. Potențialele dificultăți în implementarea proiectelor să fie identificate și, ca atare, propuse măsuri de reducere/eliminarea riscurilor. Propunerea de buget trebuie să corespundă operațiunilor descrise în partea tehnică. Bugetul proiectului, de felcat pe categorii de cheltuieli, trebuie să fie transparent și coerent.

Cererea de finanțare (inclusiv anexele) este scrisă în limba engleză?	
Cererea de finanțare respectă formatul standard din Ghidul Solicitantului (GS)?	
Cererea de finanțare are toate capitolele completate?	
Cererea de finanțare include toate anexele (conform instrucțiunilor specifice din Ghidul solicitantului)?	

3.3.2. Verificarea eligibilității

Verificarea eligibilității se realizează de către consilierul de evaluare din cardul OI numai pentru Cererile de finanțare conforme din punct de vedere administrativ, urmărindu-se îndeplinirea condițiilor de eligibilitate. Dacă proiectul nu îndeplinește toate criteriile stabilite, este respins.

Verificarea eligibilității presupune respectarea următoarelor reguli:

- Eligibilitatea cererilor de finanțare și a proiectelor este verificată conform criteriilor din tabelul de mai jos.
- Dacă un document este lipsă sau în formularul cererii de finanțare există secțiuni necompletate, incomplete sau necorespunzătoare, OI poate contacta solicitantul în vederea furnizării de documente sau informații suplimentare într-un interval de timp rezonabil pentru a permite continuarea evaluării proiectului.

Principalele aspecte verificate sunt prezentate în tabelul de mai jos.

CRITERIU		DA/NU
ELIGIBILITATE	Eligibilitatea solicitantului	
	Solicitantul îndeplinește toate condițiile de natură instituțională, legală și financiară conform prevederilor din Ghidul solicitantului?	
	Eligibilitatea proiectului	
	- Proiectul se încadrează în categoriile de operațiuni/activități menționate în POS Mediu?	
	- Perioada de implementare a proiectului este cuprinsă între 01.01.2007 și 31.12.2015?	
	- Proiectul îndeplinește toate condițiile specifice menționate în ghidul solicitantului, după caz (arie de acoperire, populație, valoare minimă etc.)?	
	- Proiectul respectă legislația în domeniul egalității de șanse, dezvoltării durabile, achizițiilor publice, informării și publicității și ajutorului de stat (politici europene și teme orizontale)?	
	- Proiectul pentru care se solicită finanțare din POS Mediu beneficiază de finanțare din alte fonduri publice?	

² Politicile europene/temele orizontale reprezintă priorități/politici acceptate de toate Statele Membre ale Uniunii Europene și trebuie să se reflecte în toate inițiativele comunitare. Acestea includ: promovarea egalității de șanse și politica nediscriminatorie; dezvoltarea durabilă, protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător; tehnologia informației; achizițiile publice.

-	Este descrisă în propunerea de proiect legătura acestuia cu alte proiecte finanțate din fonduri comunitare sau naționale?	
-	Proiectul respectă prevederile legislației naționale referitoare la eligibilitatea cheltuielilor ?	
-	Terenurile aferente investițiilor POS Mediu sunt, după caz, în proprietatea/posesia autorităților publice sau sunt accesibile în scopul realizării proiectului?	

Notă: Pentru verificarea condițiilor de admisibilitate și eligibilitate va fi utilizat un sistem de notare de tip DA/NU, toate proiectele care primesc „DA” urmând a fi evaluate conform criteriilor de relevanță și maturitate a proiectului.

În cazul în care documentele transmise sunt incomplete pot fi cerute solicitanților eventuale completări ale acestora.

Pentru proiectele care primesc „NU”, solicitanții vor fi înștiințați imediat cu privire la decizia adoptată.

3.3.3. Evaluarea relevanței și maturității proiectului

Fiecare membru din Grupul de Evaluare transmite observațiile și recomandările sale sub forma unui „Protocol pentru revizuirea documentației – Correction Protocol”.

Consilierul de evaluare din cadrul OI asigură integrarea acestora în cadrul unui „Correction Protocol” final și completează lista de verificare a cererii de finanțare. În baza concluziilor transmise de către membrii GE, consilierul de evaluare acordă un punctaj aferent relevanței și maturității proiectului. Modul de acordare a punctajului este prezentat mai jos.

Criteria	Punctaj maxim	Punctaj minim	Punctaj acordat	Aspecte de considerat în evaluare/ Observații și justificări
A - RELEVANȚĂ	10	6		
A1 – Contribuția la obiectivele POS Mediu	4	2		
Contribuția la obiectivele POS Mediu				Proiectul contribuie la îndeplinirea unuia sau mai multor obiective ale POS Mediu?
Îmbunătățirea condițiilor de mediu				Proiectul are un impact semnificativ asupra ameliorării condițiilor de mediu?
A2 – Contribuția la conformarea cu legislația și directivele europene	3	2		
Cadrul legal				Este descris suficient cadrul legislativ? Se fac corelări clare între acest cadru legislativ și obiectivele proiectului?
Conformitatea cu directivele, regulamentele și documentele strategice relevante				Se face referire în proiect la modul în care prevederile directivelor relevante și planurile de implementare sunt luate în considerare? Se asigură conformarea cu prevederile directivelor, regulamentelor și documentelor strategice relevante?
Nivelul de conformare în prezent				Sunt prezentate suficiente informații privind gradul de conformare în prezent a serviciilor

		vizate de proiect cu standardele de calitate și contribuția proiectului la asigurarea conformității?
Lista de investiții prioritare		Este prezentată o lista cu investiții prioritare care să asigure conformarea cu prevederile legislative și care se încadrează în planurile locale de dezvoltare?
A3 – Impactul proiectului	3	2
Aria de proiect		Sunt clar definite aria de acoperire a proiectului și dimensiunea proiectului ?
Beneficiarul		Sunt prezentate suficiente informații privind populația echivalentă beneficiară a proiectului (populație totală și pe categorii de populație)?
Evaluarea impactului		<p>Date cu privire la situația curentă și viitoare</p> <p>Sunt prezentate suficiente informații privind situația curentă și previziunile/tendențele de dezvoltare în viitorii ani?</p> <p>Dimensionarea investițiilor propuse</p> <p>Este evaluată clar nevoia de investiții în termeni de capacități, extinderi și reabilitări, îmbunătățiri ale sistemului de operare existent?</p>
Puncte tari:		
Puncte slabe:		
Punctaj total pentru relevanța proiectului:		
B - MATURITATE	10	6
B1 – Aspecte tehnice	4	2
Standarde și sustenabilitate		<p>Sunt identificate în mod clar măsurile propuse în conformitate cu standardele prevăzute de directivele relevante?</p> <p>A fost luată în considerare sustenabilitatea fiecărei măsuri propuse?</p>
Fezabilitate tehnică		Propunerea de proiect este clară, coerentă, realistă și fezabilă (cu referire la operațiunile propuse, termenele de realizare)?
Rezultate așteptate		<p>Sunt prezentate în mod clar rezultatele proiectului?</p> <p>Sunt aceste rezultate măsurabile?</p>
Obiective clare		Obiectivele proiectului sunt clare, realizabile și ușor verificabile?

Deficiențe cheie	Există o legătură directă între problemele identificate, obiectivele proiectului, acțiunile propuse și rezultatele estimate?
Justificare	Este justificat proiectul prin prisma deficiențelor și necesităților identificate?
Cuantificarea măsurilor propuse	Operațiunile propuse pentru finanțare sunt clar descrise și cuantificate?
Precizarea resurselor tehnice	Sunt indicate resursele tehnice folosite pentru implementarea proiectului?
Eficiența proiectului	Este proiectul eficient?
B2 – Aspecte financiare	3 2
Viabilitatea economică	Este proiectul viabil din punct de vedere economic?
Prezentarea resurselor financiare	Sunt indicate resursele financiare folosite pentru implementarea proiectului?
Mecanismul de finanțare	Este identificat un mecanism de finanțare în care se face diferența între fondurile proprii ale aplicantului și sursele de cofinanțare?
Propunerea de buget	Propunerea de buget corespunde operațiunilor descrise în partea tehnică? Bugetul proiectului este defalcat pe categorii de cheltuieli, transparent și coerent?
Analiza financiară	Sunt utilizate valorile recomandate în analiza economico-financiară? - Perioada de referință 30 de ani - Rata financiară de actualizare 5% - Rata socială de actualizare 5,5 % - Nivelul de suportabilitate al serviciilor (4% din venitul total pe gospodărie pentru apă și 1,5 % pentru salubritate)
Principiul poluatorul plătește	Se respectă principiul „Poluatorul plătește”?
Descrierea sistemului de tarifyare	Este descris sistemul de tarifyare?
Analiza sensizitivității	Este prezentată o analiză de sensizivitate?
Analiza riscului	Este prezentată o analiză de risc?
B3 – Mecanismul de implementare a proiectului	3 2
Aspecte instituționale	Au fost suficient prezentate aspectele instituționale aferente implementării proiectului?
Planificarea activităților	Există o planificare a activităților propuse? Este această planificare realistă?

Descrierea potențialelor dificultăți	Potențialele dificultăți în implementarea proiectului sunt identificate și sunt propuse măsuri de reducere sau eliminarea a riscurilor?
Puncte tari:	
Puncte slabe:	
Punctaj total pentru maturitatea proiectului:	

Notă: Pentru fiecare criteriu major (relevanță, respectiv maturitate), se pot acorda maxim 10 puncte, pentru calificare fiind necesare minim 6 puncte.

Punctajele maxime prevăzute în tabelele de mai sus se acordă numai în situația în care documentația corespunde în totalitate cerințelor de calitate pentru proiectele majore.

4. ETAPE SPECIFICE EVALUARII PROIECTELOR MAJORE

4.1. Consideratii generale

Procesul de evaluare a proiectelor finanțate prin POS Mediu este coordonat de către Direcția Programare Evaluare (Serviciul Evaluare Proiecte - SEP) din cadrul Direcției Generale AM POS Mediu.

Organismele Intermediare au atribuții în ceea ce privește: stabilirea Grupurilor de Evaluare, evaluarea documentațiilor, formularea propriilor observații și comentarii, analiza observațiilor primite de la ceilalți membri ai grupului de evaluare, elaborarea protocolului de corecție consolidat și transmiterea acestuia la consultant, analiza versiunilor revizuite ale documentelor, precum și verificarea îndeplinirii criteriilor de eligibilitate.

4.2. Etape în evaluarea proiectelor

Procesul de verificare și evaluare a proiectelor majore este prezentat în detaliu în cadrul Procedurii AM de Evaluare și Selecție a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurale și de Coeziune – POESP 113 și Procedurii OI de Verificare și Evaluare Proiecte POVEP 213.

1. Aplicațiile de Finanțare (împreună cu documentele suport ale acestora: Master Planul, Studiul de Fezabilitate, Analiza Instituțională, Analiza Cost Beneficiu, Raportul de EIA, Formularul de Aplicație) sunt depuse de către solicitanți la Direcția Generală AM POS Mediu.

1.1. Acestea sunt primite și înregistrate la Secretariatul DG AM POS Mediu, de unde ulterior sunt transmise Direcției Programare și Evaluare (DPE), Serviciul de Evaluare Proiecte (SEP).

1.2. După primirea solicitării de evaluare a documentației aferente proiectelor din partea Organismului Intermediar (cereri de finanțare complete sau parțiale), directorul DPE solicită șefului SEP desemnarea unui consilier responsabil de evaluare; în funcție de disponibilitatea și de încărcarea personalului SEP, Directorul DPE, la solicitarea Șefului SEP, poate nominaliza un alt consilier din cadrul DPE;

1.3. Consilierul responsabil, după consultare cu șeful SEP, constituie un grup de lucru (GL) alcătuit din persoane specializate pe diverse domenii, după caz;

1.4. Fiecare membru din GL analizează și transmite consilierului responsabil observațiile și recomandările sale în vederea integrării acestora într-un „Protocol pentru revizuirea documentației – Correction Protocol” (conform Anexa 2 din POESP 113).

1.5. După avizarea de către șeful SEP și directorul DPE, Consilierul responsabil transmite acest document (Correction Protocol) către OI.

2. La nivelul OI, Aplicatia de Finantare este primită și înregistrată în Registrul intrări/ieșiri OI de unde este transmisă cu avizul Directorului OI la Biroul Programare (BP). Aplicatia de Finanțare este supusă verificării și evaluării.

3. OI organizează un **Grup de Evaluare (GE)** a documentației, constituit în funcție de domeniul proiectului propus spre finanțare. În acest context, la nivelul OI vor fi întreprinse următoarele activități:

3.1. Șeful BP desemnează un consilier responsabil pentru verificarea și evaluarea documentației;

3.2. Consilierul responsabil, după consultare cu Șeful BP, organizează un Grup de Evaluare (GE). Din grupul de evaluare fac parte experți din cadrul:

- AM POS Mediu (Serviciul Evaluare Proiecte);
- OI-uri (Biroul Programare);
- Direcțiilor de specialitate ale MMP (cu excepția Direcției Control Financiar al Instrumentelor Structurale);
- Jaspers (pentru proiectele care se afla în Planul de Acțiune Jaspers);
- AT IDOM/Ramboll (pentru proiectele care nu se afla în Planul de Acțiune Jaspers) – conform Contract nr. 9089 / EGU / 09.11.2009 - *”Sprijin pentru AM și OI în vederea gestionării POS Mediu inclusiv sprijin în procesul de evaluare a proiectelor finanțate din POS Mediu”*
- Beneficiarilor finali (operatorii regionali de apă, Consiliile Județene și locale) – *pentru consultare.*

În cazul în care în GE va fi cooptat personal și din alte compartimente decât Serviciul Evaluare Proiecte/Birou Programare, se va asigura separarea adecvată a funcțiilor de evaluare și implementare a proiectelor. În acest sens, pentru a evita potențialele conflicte de interese, personalul care va fi implicat în evaluarea respectivelor proiecte nu va lua parte la activitatea de implementare a acestora.

3.3. Consilierul de evaluare transmite documentația pentru evaluare membrilor GE. Cererea este însoțită de următoarele documente:

- o **Notă de Transmitere (conform Anexa 1 din POVEP 213)** în care sunt prezentate instrucțiuni către fiecare membru al GE cu privire la termenul de răspuns și domeniul de evaluat, în funcție de competențele fiecărui membru (*ex. soluția tehnică propusă, analiza financiară a proiectului, mecanismul instituțional, evaluarea impactului asupra mediului etc.*);
- o **Declarație de imparțialitate (conform Anexa 10 din POVEP 213)**, pe care membrii GE au obligația de a o semna și transmite consilierului de evaluare.

Declarațiile de imparțialitate și Notele de transmitere vor fi păstrate în dosarul de evaluare.

Perioada de verificare și evaluare este de aproximativ 15 zile lucrătoare de la data primirii aplicației de finanțare. Aceasta perioadă poate fi extinsă de către OI numai în situații temeinic justificate.

4. Experții din cadrul GE analizează documentația respectivă și transmit la OI observațiile redactate sub forma unor protocoale de corecție, precum și clarificări, recomandări privind îmbunătățirea documentației (*în maxim 10 zile lucrătoare de la primirea documentației, conform procedurilor de lucru*).

4.1. În vederea evaluării proiectelor, GE are la dispoziție documente suport (Anexele 1 – 6), care includ:

- ☞ Ghiduri de elaborare a documentelor componente Aplicației de finanțare;
- ☞ Ghiduri de evaluare și liste de verificare;
- ☞ Recomandările și opiniile membrilor GE redactate în cazul evaluărilor anterioare;
- ☞ Alte documente relevante (observații și comentarii ale Comisiei Europene pe proiecte similare, diverse instrucțiuni, etc).

4.2. Pe parcursul procesului de evaluare, membrii GE se pot întâlni pentru clarificarea sau armonizarea anumitor puncte de vedere și observații.

4.3. Fiecare membru din GE transmite consilierului responsabil observațiile și recomandările sale sub forma unui „**Protocol pentru revizuirea documentației – Correction Protocol**” (conform Anexa 2 din **POVEP 213**). Protocolul pentru revizuirea documentației este semnat de membrii GE care l-au completat.

5. OI analizează toate observațiile (pentru a nu exista opinii contradictorii), le integrează într-un singur document „**Correction Protocol final**” și îl transmite consultantului pentru revizuirea documentației.

6. Consultanții revizuiesc documentația și o retransmit la AM și OI pentru evaluare/aprobare

Acest proces este iterativ și se aplică până la momentul în care proiectul este considerat a fi suficient de matur pentru a putea fi aprobat și transmis Comisiei Europene (CE) în vederea aprobării.

6.1. Dacă documentația revizuită corespunde din punct de vedere calitativ și sunt îndeplinite toate condițiile de eligibilitate, consilierul responsabil din cadrul OI întocmește raportul de evaluare a documentației complete la care atașează Correction Protocol, completează lista de verificare a Cererii de finanțare (admisibilitate, eligibilitate, relevanță, maturitate), inclusiv lista de verificare a documentelor de eligibilitate și listele de verificare specifice și le transmite la AM (DPE - SEP).

7. AM întocmește Nota de Aprobare a proiectului și îl transmite oficial la CE - DG Regio, prin intermediul sistemului electronic al acesteia (SFC).

8. În cadrul CE, după verificarea admisibilității proiectului, acesta este transmis către diverse servicii / direcții pentru consultare (DG Markt, DG Environment, DG TREN, DG Competition etc).

9. CE transmite AM întrebări de clarificare sau observații pentru revizuirea documentației.

10. Consultantul revizuieste documentația, iar AM retransmite proiectul la CE.

Acest proces se reia până când CE decide ca toate aspectele au fost clarificate /revizuite.

Procesul de evaluare la nivelul CE (de la primirea oficială a proiectului până la emiterea Deciziei de Finanțare) variază în funcție de complexitatea proiectului și de calitatea documentației.

11. CE pregătește Decizia de Finanțare și o transmite AM.

12. După emiterea Deciziei de Finanțare de către CE, consilierul responsabil din cadrul OI întocmește varianta preliminară a Ordinului de Finanțare și îl transmite la AM (conform POVEP 213).

13. Contractul de Finanțare va fi semnat de către AM și Beneficiar și va fi vizat de OI.

14. Consilierul responsabil din cadrul Organismului Intermediar înregistrează în SMIS rezultatele aferente etapelor de verificare și evaluare a proiectelor majore desfășurate la nivelul OI (conform POVEP 213).

ANEXE

1. Documente strategice

1	Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană (en)	
2	Programul Operațional Sectorial de Mediu 2007-2013	
3	Documentul Cadru de Implementare a Programului Operațional Sectorial "Mediu"	
4	<p>Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile și al ministrului economiei și finanțelor nr. 1453/1309/2007 privind aprobarea listei cheltuielilor eligibile pentru proiectele finanțate în cadrul Programului Operațional Sectorial "Mediu" 2007 – 2013</p> <p>Ordinul ministrului mediului și al ministrului finanțelor publice nr. 1182/2643/2009 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile și al ministrului economiei și finanțelor nr. 1415/3399/2008 privind aprobarea listei cheltuielilor eligibile pentru proiectele finanțate în cadrul Programului Operațional Sectorial "Mediu" 2007 - 2013</p>	

2. Axa prioritară 1 – „Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată”

1	Ghidul Solicitantului pentru Axa Prioritară 1 - POS Mediu, „Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată”
2	Ghidul pentru elaborarea Master Planurilor pentru proiectele de apă și apă uzată
3	Ghidul pentru definirea aglomerărilor în conformitate cu Directiva 91/271 privind epurarea apelor uzate orășenești
4	Ghidul pentru elaborarea Studiilor de Fezabilitate pentru proiectele de apă și apă uzată
5	Ghidul pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu pentru proiectele de apă și apă uzată finanțate prin Fondul de coeziune și Fondul European de dezvoltare Regională în perioada 2007-2013
6	Ghidul pentru completarea Formularului de Aplicație de finanțare pentru proiectele de apă și apă uzată finanțate prin Fondul de coeziune și Fondul European de dezvoltare Regională în perioada 2007-2013
7	Ghidul privind regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare
8	<p>Hotărârea de Guvern nr. 855/2008 pentru aprobarea actului constitutiv-cadru al statutului-cadru ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități</p> <p>Model „Statut-cadru al asociației de dezvoltare intercomunitară de utilități publice pentru serviciul de alimentare cu apă și de canalizare” (HG nr. 855/2008)</p>
9	Model „Contract de delegare a gestiunii serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare”
10	NOTĂ privind mecanismul instituțional de gestionare a serviciilor de apă și apă uzată în context regional (în vederea finanțării din POS Mediu)
11	Lista de verificare pentru Studiile de Fezabilitate
12	Alte instrucțiuni

3. Axa prioritara 2 – „Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor istorice contaminate”

1	Ghidul Solicitantului pentru Axa Prioritară 2 - POS Mediu, „Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor istorice contaminate”
2	Ghidul pentru elaborarea Master Planurilor pentru proiectele de management al deșeurilor solide municipale
3	Ghidul pentru elaborarea Studiilor de Fezabilitate pentru proiectele de management al deșeurilor
4	Ghidul pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu pentru proiectele de deseuri solide finantate prin Fondul de coeziune și Fondul European de dezvoltare Regionala în perioada 2007-2013
5	Ghidul pentru completarea Formularului de Aplicație de finanțare pentru proiectele de deseuri solide finantate prin Fondul European de dezvoltare Regionala în perioada 2007-2013
6	NOTĂ privind mecanismul instituțional de gestionare a deșeurilor în context regional (în vederea finanțării din POS Mediu)
7	Hotărârea de Guvern nr. 855/2008 pentru aprobarea actului constitutiv-cadru al statutului-cadru ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități Model pentru: <ul style="list-style-type: none"> - “Statutul-Cadru al asociației de dezvoltare intercomunitară de utilități publice pentru serviciul management al deșeurilor” - “Actul Constitutiv-Cadru al asociației de dezvoltare intercomunitară de utilități publice pentru serviciul management al deșeurilor” (GD No 855/2008)
8	Ghid privind regionalizarea serviciilor de salubritate a localităților (proiect)
9	Lista de verificare pentru Studiile de Fezabilitate

4. Axa prioritara 3 – „Reducerea poluării și minimizarea efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, vizând atingerea țintelor de eficiență energetică în zonele prioritare identificate”

1	Ghidul Solicitantului pentru Axa Prioritară 3 - POS Mediu, „Reducerea poluării și minimizarea efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, vizând atingerea țintelor de eficiență energetică în zonele prioritare identificate”
2	Ghidul pentru elaborarea Master Planurilor pentru sectorul de încălzire urbană
3	Ghidul pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu pentru proiectele de încălzire urbană finantate prin Fondul de coeziune și Fondul European de dezvoltare Regionala în perioada 2007-2013
4	Nota privind aspectele cheie în elaborarea proiectelor de încălzire urbană în vederea finanțării din POS Mediu
5	Ghidul pentru completarea Formularului de Aplicație de finanțare pentru proiectele de încălzire urbană prin Fondul de coeziune în perioada 2007-2013
6	Studiu de suportabilitate – Sectorul de producere și distribuție a energiei termice în sistem centralizat în România

5. Axa prioritara 5 – “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”

1	Ghidul Solicitantului pentru Axa Prioritară 5 - POS Mediu, „Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”
2	Ghidul pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu pentru proiectele de management de risc al inundatiilor finantate prin Fondul de coeziune in perioada 2007-2013

6. Alte ghiduri pentru elaborarea Analizei Cost-Beneficiu

1	Ghidul pentru elaburarea Analizei Cost-Beneficiu pentru Proiectele de investitii (<i>elaborat de CE</i>) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide2008_en.pdf
2	Orientari privind metodologia de realizare a Analizei costuri-beneficii. Document de lucru nr. 4 (<i>elaborat de CE</i>) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_ro.pdf
3	Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului privind stabilirea unor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999